

Inspeksjonsrapport

2011.173.I.KLIF

Oslo Lufthavn AS
Postboks 100
2061 Gardermoen

Inspeksjon ved Oslo Lufthavn, Gardermoen

Dato for inspeksjonen: 3.02.2011
Rapportnummer: 2011.173.I.KLIF
Saksnr.: 2008/347

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Jostein Skjefstad

Fra Klima- og forurensningsdirektoratet:
Per Antonsen (kontrollør)
Randi Warland (saksbehandler)

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble presentert hos Oslo Lufthavn AS under sluttmøtet for inspeksjonen 3.2.2011. Rapporten er rettet i henhold innpill mottatt 1. mars 2011. Rapporten er således endelig.

Klima- og forurensningsdirektoratet avdekket 2 avvik under inspeksjonen.

Virksomheten har PFOS i grunnvannet, forårsaket av utslipp av PFOS-holdig brannskum fra en hangar.

Virksomheten meldte ikke til Klif at brannskummet inneholdt PFOS.

Klima- og forurensningsdirektoratet ser alvorlig på at "Braathens-hangaren" har PFOS holdig skumvæske i sitt brannskumanlegg i strid med produktregelverket. Klif vil følge dette videre opp i forhold til leietaker av bygningen som er Scandinavian Airlines System Norway (SAS). Avvikene og anmerkningene er nærmere beskrevet fra side 3 og utover i rapporten.

Vi forutsetter av OSL orienterer Klif om gjennomførte undersøkelser og oppryddingstiltak. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

02.03.2011 Per Antonsen

Ragnhild Orvik

dato

kontrollør

Klima- og forurensningsdirektoratet

seksjonssjef

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 973848186	Eies av: 965368248
Besøksadresse: Edvard Munchs vei, 2061 Gardermoen	Telefon: 64 81 20 00
Bransjenr. (NACE-kode): 52.230 - Andre tjenester tilknyttet lufttransport	E-post: firmapost@osl.no
Virksomheten er: Flyplass	

Kontrollert anlegg

Navn: Oslo Lufthavn Gardermoen	Anleggsnr: 0238.0001.01
Kommune: Ullensaker	Anleggsaktivitet: Flyplassaktivitet
Fylke: Akershus	Risikoklasse: 1
Tillatelse gitt: 16.09.2005	Tillatelse sist oppdatert: 18.12.2008

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Denne inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Inspeksjonen gjennomføres for å følge opp melding om utslipp av PFOS - holdig brannskum på Gardermoen 10. september 2010.

Inspeksjonstema

internkontroll	tillatelse
risikovurdering	vedlikehold
utslippskontroll	forbudte og strengt regulerte stoffer
farlig avfall	substitusjon

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Oslo Lufthavn AS (OSL) plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. Klima- og forurensningsdirektoratet forutsetter at forholdene rettes opp slik at virksomheten drives i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven. Vi forutsetter av OSL orienterer Klif om gjennomførte undersøkelser og oppryddingstiltak etter hvert som opplysningene foreligger.

Vi ser alvorlig på at "Braathens - hangaren" har PFOS holdig skumvæske i sitt brannskumanlegg. Dette vil bli videre fulgt opp i forhold til leietaker av bygningen som er

Scandinavian Airlines System Norway (SAS).

Vi ber om at OSL stiler orienteringen om videre framdrift av oppryddingstiltakene i e-post (postmottak@klif.no) eller i brev til Klima- og forurensningsdirektoratet v/ Per Antonsen

4. Gebyr for virksomhet med tillatelse

Virksomheten skal betale gebyr for kontrollen (jf. forurensningsforskriften § 39-6). Oslo Lufthavn AS er i tillatelsen plassert i risikoklasse 1. Dette betyr at dere skal betale kr. 19 700,- i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Vi vil ettersende faktura med innbetalingsblankett.

Klima- og forurensningsdirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Klima- og forurensningsdirektoratets postjournal på www.klif.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

Fylkesmannen i Oslo og Akershus, ved miljøvernavdelingen
Ullensaker kommune
Nannestad kommune

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1 Virksomheten har PFOS i grunnvannet, forårsaket av utslipp av PFOS-holdig brannskum fra en hangar.

Avvik fra:

Forurensningsloven § 7 første ledd, jf. Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven datert 18.12.08, pkt 2.1/ Vedlegg 1.

Kommentarer:

I henhold til tillatelsen er utslipp av komponentene listet i vedlegg 1 forbudt dersom dette ikke fremgår uttrykkelig vilkårene i tillatelsen i pkt 4 flg. Den 10.9 2010 ble skumanlegget i ”Braathens – hangaren” utløst. Det er usikkert hvor mye skumvæske som ble sluppet ut under hendelsen. Samme dag som utslippet skjedde, ble det tatt en prøve av vannet fra innløpskummen til steinkistene som skal sørge for god drenasje av rent overvann ut i grunnen. Analyse av vannet viste konsentrasjon av PFOS på 198 mg/l.

I etterkant av hendelsen ble sugebiler og mannskap for oppsamling av brannskum mobilisert. Det ble opplyst at utstyret ikke var hensiktsmessig for oppsamling, og at skummet som ble samlet opp ble disponert på grøntområdet ved siden av taksebanene i nærheten av hangaren. Tømmingen av sugebilen skjedde før man var klar over at skummet inneholdt PFOS. Skumvæske som ikke ble samlet opp ble spredt i grunnen via overvannsnett, eller sirkulert til brannvanns - sisternen.

OSL opplyser at de etter hendelsen satte ned to grunnvannsbrønner rundt steinkisten for å avklare om PFOS holdig vann hadde spredt seg i grunnen. Analyse av PFOS i vannprøver fra brønnene tatt 24.09.2010 viste henholdsvis 1240 og 2010 ng/l. Prøver tatt 13.12.2011 viste at konsentrasjon av PFOS i grunnvannet hadde økt til 151 000 og 59 600 ng/l. Det er analysert prøver av vannet i brannvann - sisternen som viser en konsentrasjon av PFOS på 31,3 mg/l.

Med grunnlag i disse resultatene har OS� satt i verk undersøkelser og utredninger for å avklare spredning av forurensning og eventuelt behov for oppryddingstiltak av PFOS – forurensningen.

Avvik 2 Virksomheten meldte ikke til Klif at brannskummet inneholdt PFOS.

Avvik fra:

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven datert 3.2.2009, pkt 12.4

Kommentarer:

I henhold til tillatelsen skal virksomheten så snart som mulig melde fra om akutt forurensning eller fare for akutt forurensning til Klif. Samme dag som hendelsen skjedde, ble hendelsen meldt til Klif. I meldingen ble det opplyst at mesteparten av skummet gikk til det kommunale spillvannsnett. Det ble også opplyst at brannskumvæsken var av typen "Tridol S 1 % AFFF", og at leverandøren var tilskrevet for å avklare innhold av PFOS og/ eller andre fluorforbindelser. Rapporten med analyseresultatene fra vannprøvene i innløpskummen til steinkistene er datert 13. oktober 2010. Forbudet mot å ha PFOS i brannskum ble innført i 2007, og funnet av PFOS i vannprøvene burde vært meldt til Klif så snart som mulig etter oppdagelsen. Klif fikk først beskjed om dette på et annet møte 3 måneder senere.

7. Andre forhold

Beskrivelse av hendelsen

Skumanlegget i hangaren består av 2 tanker skumvæske, hver på ca 3 000 l væske. Tankene er inspisert og foreløpige anslag tilsier at om lag 2000 l væske ble forbrukt i skumanlegget under hendelsen.

Det er dokumentert en hendelse der brannskum - anlegget ble utløst i hangaren også 29. september 2007. Etter denne hendelsen ble sannsynligvis noe brannskum etterfylt på beholderen, men det er usikkert hvilken mengde som ble etterfylt og hvilken av tankene som ble påfylt.

Verken vaktmesterselskapet Coor AS, som har ansvaret for drift og vedlikehold av hangaren, eller SAS hadde tilgjengelig datablad for brannskum - kjemikaliet i hangaren. Under tilsynet ble det opplyst at brannskum - væsken var produsert av 3M og hadde produktnavnet Lightwater 1 % AFFF.

I ettertid har vi fått opplysninger om at skumanlegget opprinnelig ble påfylt ny væske i 1998. Da ble anlegget påfylt med skum av typen Tridol "S" 1% AFFF i henhold til e-post fra Coor AS datert 9. februar. Det er ikke opplyst hvor mye væske som ble fylt på anlegget i 1998.

Etter tilsynet ble det sikret prøve at den vestre tanken, mens Coor AS har sikret prøver som er sendt til analyse av den andre tanken. Klif har bedt om å få oversendt analyseresultatene fra begge tankene når de foreligger.

Eierforhold

Braathens SAFE skaffet seg rådighet over eiendommen ved en festekontrakt fra år 2000. Som kjent er Braathens SAFE fusjonert med SAS i ettertid. Festerrettigheten og hangaren ble solgt fra SAS til Norwegian Property AS. SAS leier hangaren tilbake fra Norwegian Property. For tiden er det flyselskapet Norwegian som benytter hangaren til flyvedlikehold. Vaktmesterselskapet Coor AS fikk i 2008 ansvaret for driften av eiendommen. På tilsynet ble det opplyst at det er SAS som tar avgjørelser vedrørende kjemikalier og investeringer på eiendommen. Vi vurderer derfor at det er SAS som har hovedansvaret for type skumvæske i hangaren.

SAS mottok, som fester av tomt på Gardermoen, den 13. november 2007 orientering fra Oslo Lufthavn AS om PFOS – forbudet med varsel om at alle festere måtte legge en plan for utfasing av PFOS - holdige brannvæsker.

Den 11. desember 2007 sendte SAS orientering på epost med følgende formulering: *”Vi har undersøkt skummet i hangar 1 og hangar 2 og kan konstatere at det ikke inneholder PFOS.”* Hangar 1 er i denne sammenhengen SAS-hangaren tilknyttet SAS Tekniske base (ved østre bane) og Hangar 2 er i denne sammenheng ”Braathens-hangaren” (ved vestre bane).

8. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall ([forurensningsloven](#)) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester ([produktkontrollloven](#)) med underliggende forskrifter
- korrespondanse mellom virksomheten og Klima- og forurensningsdirektoratet
- kopi av fremfestekontrakt mellom Oslo Hovedflyplass AS og Braathens
- vedlegg 7 til fremfesteavtalen
- tjenesteavtale mellom SAS og Coor Service Management AS
- tjenestebeskrivelse fra Coor vedr. bygning OSL301 – Teknisk base Gardermoen og Hangar 2.
- rapport fra hendelse med utløsning av skumanlegget i hangaren 29. sept. 2007.
- brev til alle festere av tomt til hangarer datert 13.10. 2007 vedrørende PFOS i skumvæsker i brannslukningsanlegg.
- epost fra Arnt Jørstad og Tom Coward datert 11.12. 2007 vedr. PFOS i barnnskum.
- datablad for brannskum i SAS Teknisk Base og Widerøe Hangar.
- analyserapporter for avløpsvann datert 1.10 og 13.10.2010 og 5.1. og 14.1.2011